

**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО**

**Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@open.telekom.rs**

**Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Сектор за рурални развој
www.psss.rs**

Билтен бр. 7

Ваљево, 23.07.2012. година

Назив билтена: Актуелни савети из пољопривредне производње за месец
јул

Садржај:

- Анализа жетве 2012. Године у Колубарском округу;
- Радови на стрништу после жетве;
- Заоравање стрништа;
- Сузбијање корова на стрништу;
- Радови у малињаку после бербе.

Аутори:

Дипл. инг. Снежана Стојковић-Јевтић
Дипл. инг. Весна Јанковић
Дипл. инг. Светлана Јеринић
Дипл. инг. Ђорђе Совиљ

Тираж:

350 примерака

Анализа жетве 2012.године у Колубарском округу

Оно по чему ће се памтити овогодишња жетва је чињеница да је обављена нешто раније него што је то уобичајено. Наиме тропске температуре које су најпре претходиле ,а затим и пратиле овогодишњу жетву условиле су њен ранији почетак. Тако је жетва обављена у рекордно кратком року, без прекида.

Протекла година могло би се рећи била је прилично наклоњена стрним житима. Сетва је мало каснила због неповољних временских услова , али је ипак обављена у продуженом оптималном року.

Обилне снежне падавине и ниске температуре током зиме, нису нанеле неке значајније штете пшеници и осталим стрнимама, јер су усеви били заштићени дебелим снежним покривачем.

Пролеће је било праћено обилним падавинама које су на појединим парцелама (нарочито у Тамнави) довеле до забаривања парцела што је изазвало извесне штете на усевима.

Што се тиче приноса он је на нивоу уобичајеног за наш округ- око 4 т / ха. Квалитет зрна је задовољавајући. Хектолитар је изнад 76, а влага се креће у границама пожељне , 12-13 %.

Оно што би могло да буде проблем за произвођаче који имају тржишне вишкове је чињеница да их ове године неће имати ко да откупи. Наиме од бројних откупљивача који су то радили протеклих година, произвођачима је остало да то покушају у пар приватних млинова.

Радови на стрништу после жетве

После жетве стрних жита препорука је да се узму узорци земљишта, ако се планира контрола плодности земљишта те парцеле. Затим следи заоравање стрништа као начин обраде земљишта за наредни усев, а код нас обично кукуруз. На стрништу се може обавити и пострна сетва, а ово је идеално време за обављање калцификације земљишта , ако је планирана.

Када је реч о узимању узорака земљишта за агрохемијске анализе треба имати у виду да се приликом узорковања треба држати неких основних принципа, и то:

- површина са које се узима узорак (2 ха),
- дубина (0-20цм, 20-40 цм) или плиће за повртарске културе, ливаде,
- време,
- начин узимања узорака и друго.

ПССС Ваљево је својевремено штампала упутство за правилно узимање узорака земљишта и сви заинтересовани произвођачи могу га добити у служби.

Када је у питању заоравање стрништа треба имати у виду да оно представља припрему за даље обрађивање земљишта, али да се спровођењем само ове мере не обезбеђује стање земљишта које најбоље одговара гајењу биљака. Ово орање обавља се непосредно после жетве стрних жита, а има за циљ :

- прикупљање већих количина влаге;
- чување влаге у земљишту;
- правилну припрему земљишта за наредни усев;
- уношење преосталих биљних делова после жетве;
- растресање и проветравање земљишта;
- активирање рада микроорганизама;
- боље припремање биљних хранива, нарочито нитрата;
- уништавање корова;
- уништавање штеточина.

Како би се интензивирала пољопривредна производња препорука је да се после жетве обави пострна сетва. У пострној сетви могу се гајити разне пољопривредне културе и то за различите намене:

- пострне културе за зрно;
- пострне културе за зелену масу;
- поврће као пострне културе;
- пострне културе за зеленишно ђубриво.

Производња одређених количина зелене масе пострно може се остварити готово сваке године. Уз наводњавање постижу се врло значајни приноси зелене масе која може послужити за исхрану стоке у зеленом стању, припремљена као силажа, сено, дехидрирана сточна храна, брашно. Ова храна је врло добре хранљиве вредности и квалитета, цена по јединици масе је нижа. За зелену масу пострно се могу гајити кукуруз, сунцокрет, соја, сирак, уљана репица, сточни кељ, перко и друге.

Сунцокрет, хељда, просо, сирак и соја су културе које су прикладне за пострну производњу зрна на мањим површинама пољопривредних произвођача. Ове културе се могу успешно гајити и без наводњавања ако се пажљиво одаберу одговарајуће површине, потребна агротехника, сорте и хибриди, те изврши сетва правовремено. Ове културе служе за интензивирање ратарске производње уз коришћење истих средстава за производњу и пољопривредних површина. Поврће које се гаји у пострној сетви мора имати кратку вегетацију. То су најчешће краставац (корнишон), купус, кељ, паприка, боранија, грашак, цвекла и др. Треба имати у виду да без наводњавања нема пострне производње поврћа, јер све врсте захтевају знатне и сталне количине воде у току своје вегетације.

Гајењем пострних култура за зеленишно ђубрење постижу се бројни позитивни ефекти:

- побољшава се билошка активност тла;
- земљиште се обогаћује органском материјом;
- већи приноси наредног усева;
- утиче се на смањење болести, штеточина и корова;
- заштита земљишта од ерозије.

При избору културе за зеленишно ђубриво треба водити рачуна да се за следећи усев земљиште може на време припремити и усев посејати у оптималном року. У ове сврхе најчешће се примењују: грахорице, лупине, уљане репице, траве и др. Као што је напред речено време после жетве је идеално да се обави калцификација ако је то у плану. Треба унети препоручене количине кречног материјала заједно са одређеном количином добро згорелог стајског ђубрива. Време после жетве је погодно јер уношењем креча земљиште подлеже великим променама и потребно је извесно време да се живот у земљишту прлагоди новим условима. Калцификацијом се одстрањује киселост и мења микрофлора земљишта. Уместо гљива више се развијају корисне бактерије, а да се бактерије развију у довољном броју потребно је дуже време. Вубрењем стајњаком, односно уношењем органске материје, бактерије се убрзано размножавају. Ове промене у земљишту имају велики утицај на усева, па се зато кречни маретијал и не растура док се усев не склони. Ситан кречни материјал треба што равномерније растури по површини, јер од тога зависи његово корисно дејство. Утицај кречног материјала унетог у земљиште обично траје 5 до 10 година. Најинтензивније дејство је у другој и трећој години калцификације.

Дипл. инг. Снежана Стојковић-Јевтић

Заоравање стрништа

И пред бројних апела, када се заврши жетва стрних жита, са многих њива запажа се дим, који говори о томе да већина пољопривредника и даље уклањање жетвених остатака са њиве врши спаљивањем.

Спаљивање стрништа има низ негативних последица које доводе до дуготрајног деградирања земљишта, нарочито ако се изводи сваке године.

Паљењем се развијају високе температуре, које убијају корисне микроорганизме земљишта, кишне глисте и друге ситне животиње које су важне за равнотежу и стварање хумуса.

После паљења плодносни слој земљишта прекривен је пепелом и претвара се у прашину коју лако односе ветрови и спирају кише тако да нестаје слој који је најважнији за доношење рода у наредној години.

Ватра са њива може се проширити и изазвати пожаре већих размера. Сваке године у Србији изгори више стотина хектара шума чији је узрок најчешће људски фактор, односно неконтролисано паљење. Паљење по њивама и поред путева је и законом забрањено, а казне могу бити вишемилионске.

Паљење стрништа нема ни једну корисну сврху и само иде на штету пољопривредним произвођачима.

Зато је боље одмах након жетве биљне остатке заорати, тј. обавити љуштење стрништа.

Предности заоравања сламе су бројне.

Заоравањем земљишту се враћа један део оног што је жетвом изнето. Тако различите сламе стрних жита могу садржати 0,2-0,8 % N, 0,09-0,2 % P₂O₅ и 0,4 -1,2 % K₂O.

Заоравањем се побољшава водни режим земљишта, тако што се ствара растресит слој на површини оранице који спречава испаравање влаге из земљишта. Огледима је доказано да земљиште на коме је стрњика заорана у време јесењег орања има за 2 до 2,5 % више влаге од земљишта на коме стрњика није заорана.

Заоравањем се провоцира ницање семена корова, који се лако униште даљим обрађивањем, што представља један вид борбе против корова.

Заоравањем се уносе у земљиште преостали делови биљака после жетве, што представља једну врсту слабијег ђубрења.

Стварају се услови за благовремено и потпуније извршење дубоког обрађивања земљишта, јер се такво земљиште мање стврдне.

Убрзава се минерализација биљних остатака чиме се биљкама обезбеђује више лакоприступачне хране.

Заоравање је најбоље извести одмах након жетве, али ако се из неких разлога не може обавити једновремено са жетвом или одмах након ње треба га обавити касније. Зоравање и након два месеца од жетве боље је него ако се уопште не обави.

Обавља се плугом или тањирачом на дубину 10 до 15 цм.

При заоравању читаве количине жетвених остатака треба имати на уму да она имају широк однос C:N, што има за последицу смањење садржаја лакоприступачних биљних хранива, у првом реду азота и фосфора, услед повећања микроорганизама који их разлажу. То негативно утиче на исхрану засејаних наредних усева. Да би се то избегло и да би се зрели органски остаци брже минерализовали и хумификовали, потребно је претходно уситњавање крупних остатака на 10 до 15 цм, њихово

равномерно распоређивање по њиви уз примену азотног ђубрива (UREA), и то 0,3 до 0,5 кг N на сваких 100 кхг заораних биљних остатака.

Дипл. инг. Светлана Јеринић

Сузбијање корова на стрништу

Након жетве стрних жита једна од мера коју је потребно урадити је уништавање корова.

Ова мере је веома важна јер се на овај начин смањује бројност корова за наредни усев који је најчешће окопавина. Уколико се изврши ова мера, у пролеће наредне године проблем корова се често може решити и са само једним третманом неким од земљишних хербицида.

Корове је потребно уништити јер њихово присуство отежава обраду земљишта али је и конкуренција гајеним биљкама у храни ;тј; минералним материјама и води отежавајући њихов правилан развој.

Неки од корова који су присутни на стрништу су паламида, дивљи сирак, попонац а на подручју Колубарског округа је то најчешће опасна коровска врста амброзија.

Картирањем корова на подручју Колубарског округа које је рађено у последњих неколико година за све типове усева/засада утврђено је да је амброзија најзаступљенија баш управо на стрништима , са оценом 4 (највећа оцена на скали оцењивања присутности коровских врста у усевима/засадима).

Честа слика на терену је да је на стрништима присутна и само амброзија.

Значај уништавања амброзије на стрништу је вишеструк на само као конкурентна врста и ометање наредног усева у развоју већ и из здравственог разлога јер је све већи број људи који је алергичан на амброзију. Амброзију је на стрништима а и иначе потребно уништавати пре цветања и плодоношења; амброзија се размножава семеном а њено семе је веома витално, може и до 40 година да опстане у земљишту.

Корови на стрништу се не уништавају одмах након жетве; најпре је потребно уклонити жетвене остатке (сламу) и сачекати 15-20 дана да корови никну у што већем броју. Када корови буду у фази 4-6 листа пожељно је урадити третман са тоталним (неселективним) хербицидом на бази активне материје Глифосат-а. У зависности од врсте корова који су присутни тотални хербицид треба применити у количини од 3-10 л/ха. Третирану површину стрништа не треба обрађивати 15-20 дана након примене тоталног хербицида.

Хербициди који се примењују на стрништу делују само преко листа и зелених биљних делова не остављајући хербицидне остатке у земљишту тако да нема опасности за наредни усев на овај начин третираној површини.

Усеви се могу сејати без ограничења.

Третирање би требало обавити у вечерњим сатима.

Дипл.инг.Весна Јанковић

Радови у малињаку после бербе

Успешна производња малине захтева примену потребних агротехничких мера током целе године па са тим у вези после завршетка бербе потребно је наставити са радовима у малињаку. Многи произвођачи те радове занемарују из незнања или немогућности јер после малине почиње берба купине, касније стиже шљива па је малина запостављена и у малињаке улазе тек у пролеће кад обављају ђубрење, резидбу и везивање изданака. Период од бербе до завршетка вегетације је веома битан и мора му се посветити пажња да би однеговали квалитетне и здраве изданке за следећу годину.

Одмах по завршетку бербе потребно је уклонити изданке који су донели род. Ови изданци су завршили своју функцију и потребно их је исећи, сачекати неколико дана да се просуше и изнети из засада. У случају високих температура могу се исећи и оставити на жици да би правили хлад новим изданцима а касније изнети из засада. Обзиром да непосредно пре и током бербе нису извођене мере хемијске заштите у засаду стари изданци су носиоци потенцијалне заразе а њиховим изношењем побољшава се проветреност и осунчаност у засаду и смањује могућност обољења нових изданака.

У малињаку после бербе једна од редовних мера је и обавезна превентивна заштита малине од штетних организама избором одговарајућих препарата.

После бербе врши се и проређивање младих изданака уколико их има превише и уколико се налазе у гушћем склопу. По дужном метру малињака оставља се 6-9 изданака. При овом избору изданака треба прво уклонити све оштећене и болесне као и изданке који се развијају у међуредном простору.

Треба наставити са уништавањем корова и после бербе тј. извршити тањирање или фрезирање, кошење а у реду окопавање.

Наводњавање малине је обавезна мера јер она за своје успевање и квалитетан принос захтева да у току читаве вегетације у земљишту буде довољно влаге. Ове године је дефицит влаге у земљишту услед дуготрајне суше и високих температура довео осим смањења приноса и квалитета плода и до сушења изданака па је и сама егзистенција појединих засада доведена у питање. Наводњавање и подизање мрежа за засену у засадима малине мере су које би произвођачи морали да примењују како би се смањио негативан утицај високих температура. После бербе малињаке треба наводњавати како би се створили оптимални услови за изданке који интензивно расту и који су носиоци родности у следећој вегетацији.

Овогодишње изданке малине треба привремено везати како би се подигли из међуредног растојања и тиме се омогућило лакше извођење горе наведених мера.

Изданци се не везују директно на жицу као у пролеће већ се канап веже за чеони стуб и провлачи до следећег стуба и редом прво са једне стране реда а после са друге тако да се издаци налазе подигнути између два канапа. У јесен пре појаве мразева канап се склања и изданци падају слободно по малињаку.

Дипл.инг.Ђорђе Сивиљ